

Rob Lammerts
Lisanne Drost

**Sociaal investeren in Groenenhagen en
Tuinenhoven**

Resultaten, meningen en kansen

SAMENVATTING

18 februari 2008

Sociaal investeren

Van 2001 tot en met 2006 hebben de deelgemeente IJsselmonde en woningcorporatie Woonbron samen geïnvesteerd in de versterking van de sociale kwaliteit van Groenenhagen en Tuinenhoven. Deze investering was nodig vanwege de verschuivingen die zich vanaf halverwege de jaren negentig in de beide buurten aftekenden. Veel oorspronkelijke - inmiddels tot de ouderen te rekenen - bewoners verlieten de buurt vanwege gewijzigde woonwensen of omdat ze zich niet langer herkenden in de andere bewoners. Hun plaats werd ingenomen door nieuwe bewoners met veelal een niet-westerse achtergrond. Daardoor nam ook het aantal kinderen flink toe, zowel absoluut als verhoudingsgewijs.

Het voor de investering ontwikkelde plan van aanpak bestond uit vijf speerpunten met in totaal 26 projecten. De aandacht ging uit naar kinderen en jongeren, ouders van jonge en schoolgaande kinderen, ouderen, en bewoners met een laag inkomen, die belemmeringen ondervinden bij hun participatie op de arbeidsmarkt en in de maatschappij.

Dit rapport bevat de uitkomsten van een quickscan van de resultaten die de investering heeft opgeleverd en geeft de betekenis weer in de huidige sociale context. Met het oog op het laatste besloeg de quickscan tevens een analyse van de bevolkingssamenstelling en de daarmee samenhangende ontwikkelingen op de woningmarkt van Groenenhagen en Tuinenhoven evenals een beoordeling van de leefkwaliteit van Groenenhagen en Tuinenhoven door bewoners en betrokken professionals. Daaruit komt naar voren dat de groei van het aandeel kinderen en jongeren zich in de afgelopen zes jaar onverminderd heeft voortgezet en nu 40 procent van de bevolking bedraagt. Het aandeel ouderen is verder afgenomen. Een derde in het oog springende ontwikkeling is het passeren van de 50% grens als het gaat om het aandeel allochtonen.

Naast het bevorderen van de participatie van bewoners aan het buurtleven door het ontwikkelen en aanbieden van een reeks van activiteiten, richtte het plan van aanpak zich ook op het versterken van de sociale infrastructuur van de buurten. Dit betreft zowel de beschikbaarheid van voldoende accommodatie alsook de aanwezigheid van een professionele kracht. Dit was nodig omdat er tot dan geen structurele formatie beschikbaar was voor het kinder- en jongerenwerk. De behoefte hieraan nam door de groei van het aantal kinderen en jongeren toe. Die behoefte werd nog versterkt door de overlast die van jongeren ondervonden werd. Voor de versterking van de professionele kracht is verder geïnvesteerd in de samenwerking tussen betrokken instellingen en organisaties: Deelgemeente IJsselmonde, Woonbron, Perspect, Stichting Ouderenwerk IJsselmonde en de Vereniging van Bewoners Commissies (VBC).

Van de 26 projecten zijn 19 projecten in uitvoering gebracht. De start van veel projecten liep vertraging op. Onder andere had dit als oorzaak de fusie van de

IJsselmondse welzijninstellingen en vrijwilligersorganisatie in een nieuwe brede welzijnsinstelling. De fusie ging gepaard met een groot verloop onder de medewerkers waardoor vaak niet voldoende professionele capaciteit beschikbaar was. Sinds 2003 is er echter een inhaalslag gemaakt met de uitvoering van de projecten. Daarmee zijn de betrokken partijen goed op weg om de doelstellingen van de sociale investering te realiseren. Er is sprake van versterking van de sociale samenhang, de participatie van bewoners neemt toe en de buurten lijken langzaam weer te winnen aan aantrekkelijkheid. De sociale infrastructuur is eveneens versterkt met het kinder- en tienerwerk, het jongerenwerk en het ontstaan van verschillende vormen van zelforganisatie onder allochtone vrouwen. Onder andere rond de herinrichting van de buurttuinen zijn nieuwe groepen vrijwilligers ontstaan. Groenenhagen en Tuinenhoven herstellen zich van de inzinking die zich in de tweede helft van de jaren negentig voordeed.

De sociale investering heeft geleid tot afname van overlast door jongeren. Dit neemt niet weg dat er nog steeds sprake is van overlast, die bovendien een hardnekkig karakter heeft. De groepen die deze overlast veroorzaken zijn tamelijk ongrijpbaar, voor een deel omdat het hier ook gaat om jongeren van buiten de buurt en de wijk. De ongrijpbaarheid ervan maakt ook dat er geen zicht kan ontstaan op wat deze jongeren bezig houdt en waarvoor zij te interesseren zijn.

De sociale investering heeft geleid tot inzet en aanbod op het gebied van kinder- en tienerwerk en jongerenwerk. Er zijn kinderclubs ontstaan waaraan wekelijks door tientallen kinderen wordt deelgenomen; ook bestaat er een meideninloop en zijn er drie brassbands. Gezien het doel van dit onderdeel van de sociale investering - het bevorderen van de sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen valt het te betreuren dat er weinig of geen projecten zijn ontwikkeld of tot uitvoering zijn gekomen waarin aandacht geschonken wordt aan de opvoeding. Jongeren zijn door de activiteiten en bijdragen daarin meer betrokken geraakt bij hun buurt. Daarmee is ook de relatie tussen jong en oud verbeterd. Opvallend zijn ook de nieuwe netwerken van vrijwilligers rond de brassband waarin jongeren en volwassenen nauw met elkaar samenwerken.

In de vier jaar sociaal investeren in Groenenhagen en Tuinenhoven is, naast kinderen en jongeren, ook veel geïnvesteerd in ouderen. Dit betreft vooral het project Activeren van ouderen dat de ontwikkeling betrof van een aantrekkelijk programma voor ontmoeting en participatie voor alle 50-plussers. Dit programma voorzag duidelijk in een behoefte. Door het ontbreken van capaciteit bij Perspect - activering van ouderen is een deel van de kerntaken - is de uitvoering voor de looptijd van de sociale investering ondergebracht bij de Stichting Welzijn Ouderen IJsselmonde. Met het opraken van het budget voor deze activiteiten en de daarvoor benodigde formatie is de uitvoering door Welzijn Ouderen IJsselmonde eveneens beëindigd en weer overgedragen aan Perspect.

Het bevorderen van de maatschappelijke participatie van bewoners die in een achterstand verkeren heeft eveneens tot resultaten geleid. Er zijn verschillende zogeheten springplankgroepen van allochtone vrouwen ontstaan. Daarmee is ook de participatie van allochtone vrouwen versterkt. Het voortbestaan van deze groepen is echter twijfelachtig door het beëindigen van de ondersteunende formatie.

Uit de bewonersenquête komt naar voren dat zij overwegend tevreden zijn met de sociale kwaliteit van de directe woonomgeving; zeker als het gaat om de contacten met andere bewoners en vormen van burenhulp. Opmerkelijk is dat de meerderheid van de geïnterviewde bewoners, ondanks de investeringen, in hun

buurt geen veranderingen waarneemt op de aspecten van het woon- en leefklimaat waar de investering op gericht is. Degenen die wel per onderwerp veranderingen zien zijn nagenoeg gelijk verdeeld in een deel dat verbeteringen constateert en een deel dat juist verslechtingen ziet.

Als het gaat om activiteiten voor kinderen, tieners, jongeren en ouderen geeft van degene die hierin veranderingen constateren in meerderheid aan dat het een verbetering betreft vergeleken met de situatie van vijf jaar geleden. In nog sterkere mate is dit het geval als het gaat om de kwaliteit van sport- en speelveldjes. Dit hangt ook samen met de plekken (buurten) waar ingrepen gepleegd zijn, zoals met de buurttuinen.

De integratie van nieuwe allochtone bewoners en het opvoedingsklimaat krijgen van de meerderheid een onvoldoende. In beide buurten wordt de integratie van nieuwe bewoners matig tot slecht bevonden. In hun oordelen hierover gaan de bewoners van beide buurten min of meer gelijk op. Hetzelfde geldt het opvoedingsklimaat. Wel komt het opvoedingsklimaat in Tuinenhoven iets vaker met een voldoende uit de bus dan in Groenenhagen het geval is.

De geïnterviewde professionals constateren vrijwel unaniem wel vooruitgang in de kwaliteit van de woon- en leefsituatie. Maar of deze vooruitgang ook voornamelijk toe te schrijven is aan de geleverde inspanningen wordt door hen echter betwijfeld.

Met het oog op implementatie van de resultaten zijn ter overbrugging en voor het plegen van structurele inzetten de volgende aanbevelingen.

- Verken en benut de mogelijkheden van bestaande allochtone vrouwengroepen voor de omschakeling van de huidige intensieve vormen van ondersteuning naar begeleiding op afstand.
- Verken de mogelijkheden voor fondsenwerving en sponsoring op het niveau van activiteiten.
- Continueer de aandacht voor de relatie tussen jongeren en ouderen.
- Werk als deelgemeente, woningcorporatie, politie en jongerenwerk samen met jongeren aan realisatie van een jongerencentrum.
- Zorg voor continuering van het kinder- en tienerwerk.
- Continueer en verbreed het activiteitenaanbod voor ouderen
- Schep mogelijkheden voor toerusting van zelforganisaties en andere vormen van vrijwilligerswerk voor het werven van nieuwe vrijwilligers.
- Werk verder aan het verbeteren van de onderlinge relaties van betrokken partijen in de driehoek deelgemeente, woningcorporaties en uitvoerende organisaties.
- Handhaaf en versterk de positie van Perspect als basisvoorziening voor ontmoeting, participatie en perspectief.
- Reserveer middelen waarmee ingespeeld kan worden op nieuwe vragen en ontwikkelingen.
- Onderzoek de noodzaak van het betrekken van nieuwe partners bij het samenwerkingsverband.
- Ontwikkel een gezamenlijke wijkvisie en wijkactieplan.
- Stel een netwerkcoördinator aan.